

Марія Сергіївна ХМЕЛИК,

курсант групи Ф2-406 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Катерина Олександрівна ЧИШКО,

кандидат юридичних наук, старший викладач

кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДІЛЬНИЧНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї

Насильство в сім'ї є актуальною проблемою для українського суспільства і вважається грубим порушенням основних прав і свобод людини [1, с. 11–14]. На превеликий жаль, слід констатувати, що сім'я як осередок суспільства, без підтримки держави не завжди може існувати та розвиватися, – це стосується і забезпечення належного добробуту, і безпосередньо виховання дітей. Окрім того, сімейне насильство існує у всіх без винятку соціальних групах, з ним стикаються незалежно від рівня доходів, освіти чи статусу в суспільстві. В той же час, з повідомлень засобів масової інформації, з буденного досвіду виникає помилкове уявлення, ніби домашнє насильство значно більше розповсюджене в бідних та малоосвічених родин, а в заможних і інтелектуальних – випадки жорстокого поводження з близькими трапляються лише як прикрі винятки. У більшості випадків протиправні дії проти когось із членів родини супроводжуються актами агресії, приниження та жорстокої поведінки. Подібні дії з боку насильника приводять до негативного фізичного, психологічного та соціального стану здоров'я постраждалої особи чи кількох осіб, членів цієї родини. Як правило, найбільше страждають від сімейного насильства жінки, діти та люди похилого віку [2, с. 12].

Відповідно до статистичних даних Генеральної прокуратури України кількість правопорушень пов'язаних із насильством в сім'ї за 2016 рік становлять – 1292 [3, с. 4]. Маємо і інші данні – динаміку змін зазначених правопорушень (рис. 1) [4], проаналізувавши яку доходимо висновку про наявність тенденції до збільшення кількості кримінальних правопорушень пов'язаних із насильством у сім'ї.

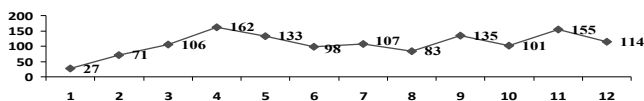

Рис. 1. Динаміка змін правопорушень пов'язаних з насильством у сім'ї за січень-грудень 2016 року

Протягом тривалого часу в Україні на рівні суспільства проблеми насильства в сім'ї активно не обговорювалися, оскільки вважались по-суті не проблемами, а усталеними звичаями, своєрідною «традицією» і залишалася поза сферою правового регулювання. А тому, будь-яке втручання в сімейні стосунки з боку держави та суспільства вважались порушенням прав і свобод громадян. У свою чергу, це призвело до певного свавілля у сфері сімейних відносин та перетворення їх на сферу латентних правопорушень. Через деякий час, у результаті плідної співпраці народних депутатів України з активістами молодіжного та жіночого руху держави 15.11.2001 було прийнято Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» – перший у країнах СНД та Східної Європи комплексний нормативний акт, спрямований на запобігання цьому соціально негативному явищу [5]. Згідно з нормативними приписами зазначеного закону дільничні офіцери поліції відносяться до органів та установ, на які покладається здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї [6]. Дільничний офіцер поліції є першою особою, яка спілкується з жертвою насильства та до якої звертаються постраждалі від домашніх тиранів [7].

Отримавши інформацію про факт насильства в сім'ї дільничний офіцер переконується в її об'єктивності і достовірності, встановлює особу заявника, попереджає його про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиві свідчення.[6] Крім профілактичної, роз'яснювальної роботи з кривдником та членами сім'ї, а також припинення самого акту насильства (за можливості) дільничний офіцер поліції надає іншу допомогу жертві насильства: пояснює, які саме

її права було порушено і в який спосіб вона може їх захистити; роз'яснює сутність заходів та послуг, якими вона може скористатися; інформує про установи та організації до яких може звернутися жертва, і яку допомогу може надати остання. Дільничний офіцер як авторитетна і неупереджена особа, враховує психологічний стан конфліктуючих та за можливості виступає посередником примирення сторін, а у разі необхідності викликає бригаду швидкої медичної допомоги та надає першу медичну допомогу потерпілому чи правопорушнику до при їзда лікарів. Дільничні офіцери тісно співпрацюють із службами у справах дітей, центрами соціальних служб для молоді, органами прокуратури, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я та освіти. Вони вживають заходи, щодо своєчасного виявлення дітей, стосовно яких вчинено насильство в сім'ї або існує загроза його вчинення, та інформують про таких осіб вищезазначені органи. Члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність відповідно до закону [5].

Слід зазначити, що діяльність дільничних офіцерів поліції щодо протидії насильства в сім'ї залежить від наявності відповідного правового забезпечення, постійної взаємодії з іншими підрозділами Національної поліції, органами виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадськими об'єднаннями, організації широкої інформаційно-просвітницької роботи, спрямованої на зміну стереотипів та формування свідомого неприйняття будь-яких випадків насильства в сім'ї.

Список бібліографічних посилань

1. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання : навч.-метод. посіб. / уклад.: А. В. Запорожцев, А. В. Лабунь, Д. Г. Заброта та ін. Київ, 2012. 246 с.

2. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо профілактики насильства над дітьми й дорослими членами сім'ї : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: А. Б. Блага, Т. В. Журавель, Д. Г. Заброта, Н. Е. Мілорадова ; за ред. Г. О. Хрислової. Київ : Обнова, 2012. 140 с.

3. Загальні відомості про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством у сім'ї, та результати їх досудового розслідування за 2016 рік // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL:

http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112755&libid=100820&c=edit&_c=fo# (дата звернення: 04.10.2017).

4. Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: В. М. Бондаровська, Я. І. Бордіян, А. В. Булах, Т. В. Журавель та ін. Київ : Калита, 2014. 282 с.

5. Про попередження насильства в сім'ї : закон України від 15.11.2001 № 2789-III // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> (дата звернення: 05.10.2017).

6. Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу : постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 616 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2003-п> (дата звернення: 06.10.2017).

7. Правовий та соціальний захист неповнолітніх від насильства в сім'ї : метод. посіб. для працівників правоохоронних органів. Харків : Курсор, 2006. 128 с.

Одержано 09.10.2017

УДК 351.74(477)

Ірина Іванівна ХОДЕЄВА,

курсант групи ФЗ-102

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Катерина Олександрівна ЧИШКО,

кандидат юридичних наук, старший викладач

кафедри адміністративної діяльності поліції факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

**ПЕРЕВІРКА ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ДОКУМЕНТІВ
В ОСОБИ У ВИПАДКУ, КОЛИ ІСНУЄ ДОСТАТНЬО
ПІДСТАВ ВВАЖАТИ, ЩО ОСОБА ВЧИНИЛА
(МАЄ НАМІР ВЧИНИТИ) ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Перевірка документів особи є, напевно, найпоширенішим превентивним поліцейським заходом, який передусе застосуванню інших превентивних поліцейських заходів.